

TJÄNSTESKRIVELSE
2024-09-23
Kommunstyrelsen
Nykvarns kommun

Tf ekonomichef
Mattias Thernström
Telefon 08 555 014 67
mattias.thernstrom@nykvarn.se

Tjänsteskrivelse – svar på remiss –SOU 2024:50

Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Diarienummer: KS/2024:xxx

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar följande:

Förvaltningens remissyttrande godkänns.

Kort beskrivning av ärendet

Utjämningskommittén fick 2022 i uppdrag att göra en översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningen. Målet var att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner att erbjuda välfärd, oavsett skillnader i skattekraft. Kommittén föreslår att utjämningsystemet förändras från fyra till sex delar, med nya bidragstyper för att bättre spegla kommunernas behov.

Ett tilläggsdirektiv bad kommittén att föreslå åtgärder för att motverka höga skattesatser och minska negativa effekter på tillväxten. Betänkandet, omfattande 840 sidor, överlämnades till Finansdepartementet den 2 juli 2024, med förslag om implementering från 1 januari 2026.

Nykvarns kommun, som strävar efter kostnadseffektivitet, riskerar att missgynnas av det nya systemet, vilket kan leda till ökade kostnader och minskade bidrag. Kommunens redan ansträngda ekonomi kan påverka välfärden negativt, särskilt för barn och unga, som kan drabbas av minskade resurser och satsningar.

Den föreslagna LSS-utjämningen skulle öka Nykvarns kostnader med 5,2 mnkr, medan det nya utjämningsystemet skulle innebära ett minskat bidrag på upp till 25 mnkr. Utan införandebidrag riskerar kommunen att stå inför allvarliga ekonomiska utmaningar, vilket hotar välfärden för invånarna.

Ärendebeskrivning

Utjämningskommittén fick 2022 i uppdrag att göra en omfattande översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningsen samt att föreslå nödvändiga förändringar. Uppdraget inkluderade även att undersöka möjligheten att integrera riktade statsbidrag i det generella statsbidraget till kommunsektorn.

Syftet för översynen var att säkerställa att utjämningsystemet ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att erbjuda välfärd och andra kommunala tjänster, trots skillnader i skattekraft och strukturella förhållanden.

Ett tilläggsdirektiv (Dir. 2023:56) angav att kommittén även skulle föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser samt minska negativa effekter av inkomstutjämningsen på tillväxten. Ett av förslagen i betänkandet var att den länsvisa skattesatsen bör uppdateras till 2022 års nivå.

Betänkandet föreslår vidare att utjämningsystemet ändras från att omfatta nuvarande fyra delar

1. Inkomstutjämning
2. Kostnadsutjämning
3. Strukturbidrag
4. Införandebidrag

Till följande sex delar

1. Inkomstutjämning
2. Kostnadsutjämning
3. Bidrag för svagt befolkningsunderlag
4. Fast införandebidrag
5. Ersättning för eftersläpning
6. Införandebidrag

Betänkandet är omfattande, 840 sidor samt en bilaga på 182 sidor vilket inte kan kortfattat beskrivas, länk till betänkandet: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/07/sou-202450/>.

Utjämningskommittén har överlämnat sitt förslag till Finansdepartementet den 2 juli 2024.

Kommittén föreslår att förändringarna införs från och med den 1 januari 2026.

Finansdepartementet har remitterat betänkandet -Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn, (SOU 2024:50), till bland annat alla kommuner och regioner.

Bedömning

Nykvarns kommun har deltagit i olika forum och kommunala sammanhang, bland annat Storstockholms samarbete. Vårt remissvar baserar sig på den information och dialoger som förts angående utjämningskommitténs arbete.

En grundprincip för kostnadsutjämningen är att den inte ska bestraffa kostnadseffektiva kommuner. Tidigare utjämningsutredningar har dock gynnat kommuner med höga kostnader och skattesatser genom att basera viktningen av variabler på nettokostnadsavvikelse. Kommitténs direktiv var tydliga med att systemet inte ska utjämna för kostnadsskillnader som kommuner kan påverka, såsom service, ambitionsnivå, effektivitet eller skattesats. Trots detta baseras kommitténs förslag på statistiska analyser av faktiska kostnadsskillnader, vilket missgynnar kommuner med låga kostnader. Med tanke på de ekonomiska utmaningarna med bland annat en åldrande befolkning är det avgörande att utjämningsystemen inte bestraffar kostnadseffektiva kommuner.

Nykvarns kommun är en relativt liten kommun som utför samma uppgifter som en större kommun med mindre resurser till sitt förfogande. Därför har vi under en lång period arbetat med att utveckla och effektivisera verksamheterna, och det arbete fortgår.

Att effektivisera verksamheterna för att sänka nettokostnaderna var nödvändigt för att frigöra resurser för investeringar kopplat till kommunens tillväxt. Resurser krävs för att möta nya samhällsutmaningar som inte fullt ut har fångats i dagens kostnadsutjämning. Förslaget kommer att påverka Nykvarns kommun på ett ytterst negativt sätt då vi har ett litet skatteunderlag men bedöms som en pendlarkommun nära storstad.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till ny LSS utjämning skulle öka kommunens kostnader med 5,2 mnkr vilket är en höjning med 78,0% exkl. införandebidrag. Dock kommer införandebidraget att mildra effekten något under en period, med en ökad kostnad på 3,0 mnkr, vilket ger en ökning med 45,5% första året.

Bidraget från föreslaget utjämningsystem skulle ge ett minskat bidrag till kommunen. Utan införandebidrag blir minskningen 19,6 mnkr vilket är -16,1% jämfört med nuvarande bidrag. Även det mildras vid övergången av införandebidraget, vilket kommer att ge en bidragsminskning med 1,8 mnkr, vilket motsvarar -1,5% under det första året.

Sammanlagt förlorar Nykvarns kommun upp emot 25 mnkr ex införande bidraget vilket inte kan effektiviseras utan att riskera välfärden för kommuninvånarna.

Konsekvenser för barn och unga

Givet ovanstående ekonomiska konsekvens är det rimligt att anta att det får negativa konsekvenser för barn och unga. Med en svagare ekonomi kommer nödvändiga satsningar och resurser inte att kunna göras.

Handlingar i ärendet

Remissen finns digitalt på följande länk: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/07/sou-202450/>.

TJÄNSTESKRIVELSE
2024-09-23
Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet senast den 8 november 2024. Svaren bör lämnas per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2024/01521 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet

Steinunn Ásgeirsdóttir
Kommundirektör

Carina Braun
Kontorschef

NYKVARNS KOMMUN
Besöksadress: Centrumvägen 24 A
Postadress: 155 80 Nykvarn
Telefon: 08-555 010 00
Fax: 08-555 014 99
www.nykvarn.se